

Warszawa, dnia 24-10-2017

Zn. spr.: LP.082.24.2017

Panie, Panowie Dyrektorzy
Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych

Dotyczy: Przeciwdziałania nadużyciom w trakcie realizacji projektów finansowanych ze środków UE pt.:

- „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych”
- „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich”
- „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów”
- „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”

W związku z realizacją czterech projektów dofinansowanych ze środków UE, dla których Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (dalej: CKPŚ) jest Jednostką Realizującą Projekt, informuję, że bardzo istotnym aspektem w realizacji ww. projektów jest zarządzanie ryzykiem oraz unikanie i przeciwdziałanie nadużyciom, jakie mogą wystąpić w trakcie realizacji działań w nadleśnictwach.

Zgodnie z § 4 pkt 21 Umowy o dofinansowanie, Beneficjent jest zobowiązany do rzetelnego oszacowania ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych w związku z realizacją projektu oraz opracowania skutecznych i proporcjonalnych środków przeciwdziałania wystąpieniu nadużyć finansowych.

Zarządzanie ryzykiem zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia celów i realizacji zadań poprzez ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków zdarzeń do akceptowalnego poziomu, usprawnienie procesu planowania oraz zapewnienie wszystkim jednostkom uczestniczącym w projektach informacji o zagrożeniach realizacji zadań i osiągnięcia celów projektowych

Proces zarządzania ryzykiem obejmuje:

- identyfikację i analizę ryzyka;
- podejmowanie działań zaradczych;
- monitorowanie ryzyka;

- przegląd procedur zarządzania ryzykiem.

Mając na uwadze powyższe, nadleśnictwa realizujące ww. projekty powinny zwrócić uwagę na potencjalne ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych.

W celu ujednoczenia podejścia oraz zapewnienia wsparcia zaangażowanym w realizację projektów jednostkom LP, Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych jako Jednostka Realizująca Projekt przeprowadziło kompleksową analizę ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych dla wszystkich projektów. Opracowany rejestr ryzyk będzie stanowił podstawę do corocznej analizy.

W przypadku każdego dodatkowo zidentyfikowanego ryzyka należy określić jego wpływ na realizację celów danego projektu, prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz zaplanować działania zaradcze a następnie zgłosić dane ryzyko do CKPŚ w celu umieszczenia go w Rejestrze ryzyk. Ponadto, w ramach corocznej analizy ryzyka CKPŚ zwróci się do jednostek z zapytaniem w zakresie identyfikacji ryzyk, cyklicznie przypominając o obowiązku wynikającym z zawartych umów o dofinansowanie.

Rejestr ryzyk opracowany dla w/w projektów, dla których CKPŚ pełni rolę JRP stanowi załącznik do niniejszego pisma. W załączeniu przekazujemy również Wytyczne dotyczące sposobów analizowania potencjalnych i występujących ryzyk w projektach oraz działań ich minimalizowania/unikania. Wytyczne zawierają również spis dokumentów istotnych z punktu zarządzania ryzykiem w projektach oraz adresy mailowe umożliwiające zgłoszenie podejrzenia zaistnienia sytuacji nadużyć finansowych.

Zwracam uwagę na konieczność zapoznania się z ww. dokumentami i procedurami wszystkich pracowników rdLP i nadleśnictw zaangażowanych w realizację ww. projektów. Uprzejmie proszę o przekazanie tego pisma do jednostek realizujących cztery wymienione we wstępie projekty finansowane ze środków UE.

Z poważaniem,

Pełnomocnik ds. Projektu (MAO)

Magdalena Bukowska

W załączeniu:

1. Wytyczne dotyczące sposobów analizowania potencjalnych i występujących ryzyk w projektach oraz działań ich minimalizowania/unikania

Rozdzielnik:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, ul. Lipowa 51, 15-424 Białystok
2. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, ul. Rogaczewskiego 9/19, 80-804 Gdańsk
3. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, ul. Św. Huberta 43/45, 40-543 Katowice
4. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie, Al. Słowackiego 17A, 31-159 Kraków
5. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno

6. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, ul. Czechowska 4, 20-950 Lublin
7. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, ul. Jana Matejki 16, 91-402 Łódź
8. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie, ul. Kościuszki 46/48, 10-959 Olsztyn
9. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, ul. Kalina 10, 64-920 Piła
10. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu, ul. Gajowa 10, 60-959 Poznań
11. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, ul. 25 Czerwca 68, 26-600, Radom
12. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, ul. J. Słowackiego 2, 71 - 434 Szczecin
13. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku, ul. Mickiewicza 2, 78-400 Szczecinek
14. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu, ul. Mickiewicza 9, 87-100 Toruń
15. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie, ul. Grochowska 278, 03-841 Warszawa
16. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu, ul. Grunwaldzka 90, 50-357 Wrocław
17. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze, ul. Kazimierza Wielkiego 24A, 65-950 Zielona Góra

Do wiadomości:

1. p. Konrad Tomaszewski – Dyrektor Generalny Lasów Państwowych

Wytyczne dotyczące sposobów analizowania potencjalnych i występujących ryzyk w projektach oraz ich minimalizowania/unikania.

1 DEFINICJE

Użyte w wytycznych pojęcia oznaczają:

- 1) nieprawidłowość – zgodnie z art. 2 pkt. 36 rozporządzenia ogólnego¹ oznacza każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie funduszy, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem;
- 2) nadużycie finansowe - to nieetyczne, często nielegalne zachowanie, łącznie z podaniem błędnych informacji, które w sposób świadomy lub lekkomyślny wprowadza w błąd lub usiłuje wprowadzić w błąd mające na celu osiągnięcie osobistych korzyści, zazwyczaj finansowych. Zgodnie z art. 1 lit. a Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich² jest to jakiegokolwiek celowe działanie lub zaniechanie naruszające interesy finansowe Wspólnot Europejskich:
  - a) w odniesieniu do wydatków, polegające na:
    - wykorzystaniu lub przedstawieniu nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu sprzeniewierzenie lub bezprawne zatrzymanie środków z budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez Wspólnoty Europejskie lub w ich imieniu,
    - nieujawnieniu informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,

---

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

² Konwencja sporządzona na mocy art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich

- niewłaściwym wykorzystaniu takich środków do celów innych niż te, na które zostały pierwotnie przyznane;
- b) w odniesieniu do przychodów, jakimkolwiek umyślnym działaniu lub zaniechaniu dotyczącym:
  - wykorzystania lub przedstawienia fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu bezprawne zmniejszenie środków budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez lub w imieniu Wspólnot Europejskich,
  - nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,
  - niewłaściwego wykorzystania korzyści uzyskanej zgodnie z prawem, w tym samym celu;
- 3) korupcja – zgodnie z art. 1 ust. 3a ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym³, oznacza czyn:
  - a) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
  - b) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
  - c) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;
  - d) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub

---

³ USTAWA z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym(z późn. zm). Dz.U. 2006 Nr 104 poz. 708

obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

- 4) podejrzenie wystąpienia nadużycia finansowego – nieprawidłowość, która prowadzi do wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego na poziomie krajowym w celu stwierdzenia zamierzonego działania, w szczególności nadużycia finansowego.
- 5) konflikt interesów – m.in. zgodnie z art. 57 ust. 2 rozporządzenia finansowego⁴ istnieje wówczas, gdy bezstronne i obiektywne pełnienia funkcji podmiotu działającego w sferze finansów lub innych osób uczestniczących w wykonaniu, zarządzaniu, audycie lub kontroli budżetu UE lub budżetu środków publicznych – jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne, emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne z beneficjentem lub inne interesy pozostające w sprzeczności z pełnioną funkcją i stanowiskiem pracy przez określoną osobę.

Ponadto, zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r.⁵, pojęcie konfliktu interesów obejmuje co najmniej każdą sytuację, w której członekowie personelu instytucji zamawiającej lub dostawcy usług w zakresie obsługi zamówień działającego w imieniu instytucji zamawiającej biorący udział w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia lub mogący wpłynąć na wynik tego postępowania mają, bezpośrednio lub pośrednio, interes finansowy, ekonomiczny lub inny interes osobisty, który postrzegać można jako zagrażający ich bezstronności i niezależności w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia.

- 6) Oszustwo – definicja zawarta w Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 roku, ustanowiona na podstawie art. K. 3 Traktatu o Unii Europejskiej za oszustwo uznaje:
  - a) w kwestii wydatków - każde podjęte świadomie działanie lub zaniechanie odnoszące się do:
    - wykorzystania lub przedłożenia fałszywych, niekompletnych lub nieścisłych oświadczeń lub dokumentów, w wyniku czego zostały przekazane i zatrzymane nienależne fundusze pochodzące z ogólnego budżetu Wspólnot Europejskich lub z budżetów zarządzanych przez lub w imieniu Wspólnot Europejskich;

---

⁴ Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 oraz w art. 24 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE. Tekst mający znaczenie dla EOG

- nieudostępnienia informacji, stanowiącego pogwałcenie określonego zobowiązania, powodującego taki sam skutek;
  - sprzeniewierzenie środków na inne cele aniżeli te, na które zostały one przyznane;
- b) w kwestii przychodów - każde świadome działanie lub zaniechanie odnoszące się do:
- wykorzystania lub przedłożenia podrobionych, przerobionych dokumentów, niekompletnych lub nieścisłych oświadczeń lub dokumentów, w wyniku czego zostały bezprawnie pomniejszone zasoby ogólnego budżetu Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez lub w imieniu Wspólnot Europejskich;
  - nieudostępnienia informacji, stanowiącego pogwałcenie określonego zobowiązania, powodującego taki sam skutek;
  - przeniewierzenie legalnie uzyskanej korzyści, powodujące taki sam skutek.
- 7) ryzyko – należy przez to rozumieć możliwość wystąpienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację zaplanowanych celów projektu.
- 8) istotności ryzyka – należy przez to rozumieć ocenę ryzyka wyliczaną jako iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i jego wpływu na działalność projekt.

2 WSTĘP

Opracowanie niniejsze obejmuje wytyczne dotyczące sposobów analizowania potencjalnych i występujących ryzyk dot. nadużyć finansowych w projektach oraz ich minimalizowania/unikania. Zarządzanie ryzykiem zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia celów i realizacji zadań poprzez ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków zdarzeń do akceptowalnego poziomu, usprawnienie procesu planowania oraz zapewnienie jednostkom oraz CKPŚ informacji o zagrożeniach realizacji zadań i osiągnięcia celów w realizowanych projektach.

Proces zarządzania ryzykiem obejmuje:

- identyfikację i analizę ryzyka;
- podejmowanie działań zaradczych;
- monitorowanie ryzyka;
- przegląd procedur zarządzania ryzykiem.

Rejestr ryzyk opracowany dla projektów, dla których CKPŚ pełni rolę JRP stanowi załącznik do niniejszych Wytycznych.

3 ANALIZA RYZYKA NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Przez pojęcie nadużycia finansowego należy rozumieć działania, które mają na celu sprzeniewierzenie lub bezprawne zatrzymanie środków z budżetu państwa lub budżetu Unii Europejskiej. W szczególności może to nastąpić poprzez wykorzystanie nieprawdziwych, niepoprawnych, niepełnych oświadczeń lub dokumentów, nieujawnienie informacji mających istotny wpływ na otrzymanie środków publicznych, wykorzystanie środków do celów innych niż te, na które zostały przyznane.

W projektach funkcjonuje mechanizm centralny umożliwiający zgłaszanie nieprawidłowości i nadużyć pod adresem: naduzycia@ckps.lasy.gov.pl. Szczegółowe zasady korzystania opisano na stronie www.ckps.lasy.gov.pl (zakładka: Mechanizm sygnalizacyjny).

Zgodnie z umową o dofinansowanie Beneficjent ma obowiązek upublicznić co najmniej na stronie internetowej informacje o funkcjonowaniu mechanizmu umożliwiającego sygnalizowanie o potencjalnych nieprawidłowościach lub nadużyciach finansowych. Ponadto, Beneficjent jest obowiązany do rzetelnego oszacowania ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych w związku z realizacją projektu oraz opracowania skutecznych i proporcjonalnych środków przeciwdziałania wystąpieniu nadużyć finansowych.

W CKPŚ została wprowadzona Polityka przeciwdziałania nadużyciom finansowym oraz przeprowadzono analizę i wprowadzono Regulamin zarządzania ryzykiem. Dokumenty te

zawierają regulacje odnoszące się do całości realizowanych projektów, niemniej jednak zaleca się przeniesienie kluczowych postanowień do wewnętrznych uregulowań w poszczególnych nadleśnictwach biorących udział w Projekcie, a w szczególności monitorowanie ryzyka i podejmowanie działań zaradczych. Głównymi założeniami Polityki przeciwdziałania nadużyciom finansowym są:

- promowanie kultury zwalczania nadużyć finansowych,
- szkolenia i podnoszenie świadomości,
- systemy kontroli wewnętrznej.

W ramach przeprowadzonej analizy ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych w projektach zidentyfikowano następujące możliwe do wystąpienia ryzyka:

1. Ryzyko zmywy przetargowej

Mechanizmy kontrolne, redukujące prawdopodobieństwo wystąpienia tego ryzyka:

- Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadużyć finansowanych w projektach (naduzycia@ckps.lasy.gov.pl)
- Zapoznanie pracowników CKPŚ oraz pracowników jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach z wytycznymi OECD dot. zwalczania zmyw przetargowych
- Dwustopniowa ocena wyboru wykonawców funkcjonująca w jednostkach LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, tj. Komisja Przetargowa i Kierownik Zamawiającego
- Wysoki poziom przejrzystości w udzielaniu zamówień, w tym: publikacja wszystkich istotnych informacji na temat zamówienia
- Transparentność procesu otwierania ofert oraz stosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa nieotwartych ofert
- Przekazanie do jednostek LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, głównych założeń polityki przeciwdziałania nadużyciom finansowym
- Prowadzenie harmonogramów postępowań przetargowych dla projektów oraz ich bieżąca aktualizacja na podstawie nadesłanych przez jednostki LP, upoważnione do ponoszenia wydatków w projektach, informacji oraz skanów dokumentów dot. postępowań przetargowych

2. Ryzyko zastąpienia materiałów na inne, gorszej jakości

Mechanizmy kontrolne, redukujące prawdopodobieństwo wystąpienia tego ryzyka:

- Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadużyć finansowanych w projektach (naduzycia@ckps.lasy.gov.pl)

- Wyłonienie i udział w realizacji i odbiorze prac inspektorów nadzoru (w przypadkach wymaganych prawem)
- Zatwierdzenie i przekazanie jednostkom Podręczników Wdrażania Projektu zawierających wytyczne i zalecenia dotyczące sposobu prowadzenia prac, wyboru materiałów (Decyzja Dyrektora Generalnego LP nr 552 z dnia 25.11.2006 r.)

3. Ryzyko konfliktu interesów

Mechanizmy kontrolne, redukujące prawdopodobieństwo wystąpienia tego ryzyka:

- Stosowanie oświadczeń o braku występowania konfliktu interesów w ramach prowadzonych postępowań przetargowych
- Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadużyć finansowanych w projektach (naduzycia@ckps.lasy.gov.pl)
- Zapoznanie pracowników CKPŚ oraz pracowników jednostek LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, z podręcznikiem CBA w zakresie konfliktu interesów
- Prowadzenie rejestru umów i aneksów zawartych w projektach. Gromadzenie i przechowywanie skanów umów i aneksów w CKPŚ.

4. Ryzyko korupcji

Mechanizmy kontrolne, redukujące prawdopodobieństwo wystąpienia tego ryzyka:

- Określenie wartości zamówień na poziomie całego projektu, co zapobiega sztucznemu dzieleniu zamówień oraz zapewnia transparentność procedur udzielania zamówień (tj. w większości przetargów publicznych) i zachowanie zasady konkurencyjności
- Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadużyć finansowanych w projektach (naduzycia@ckps.lasy.gov.pl)
- Zapoznanie pracowników CKPŚ oraz pracowników jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w ramach projektów z podręcznikiem antykorupcyjnym CBA

5. Ryzyko fałszerstwa dokumentów/ oszustwo

Mechanizmy kontrolne, redukujące prawdopodobieństwo wystąpienia tego ryzyka:

- Zapoznanie pracowników CKPŚ oraz jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach z treścią podręcznika OLAF pn. "Wykrywanie podrobionych dokumentów [...]"
- Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadużyć finansowanych w projektach (naduzycia@ckps.lasy.gov.pl)
- Zachowanie zasady poufności i bezstronności osób wykonujących czynności w ramach postępowania, w tym głównie na etapie przygotowania dokumentacji przetargowej

- Wielostopniowa weryfikacja dokumentów przed ich przedstawieniem do zatwierdzenia do refundacji
- Stosowanie SILP - wspólnego systemu księgowego dla wszystkich jednostek LP, w którym osoby uprawnione mają wgląd w sposób księgowania poszczególnych wydatków

4 UDZIAŁ NADLEŚNICTW W PROCESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W PROJEKTACH

CKPŚ przeprowadził analizę i ocenę ryzyk w skali całego projektu dla czterech projektów współfinansowanych ze środków UE. Stanowi ona załącznik nr 2 do niniejszych Wytycznych. Z uwagi jednak na możliwość wystąpienia ryzyk, których CKPŚ nie był w stanie przewidzieć, a które mogą występować lub potencjalnie wystąpić na poziomie nadleśnictw zaangażowanych w realizację projektów, niezbędny jest udział nadleśnictw w procesie zarządzania ryzykiem w projektach.

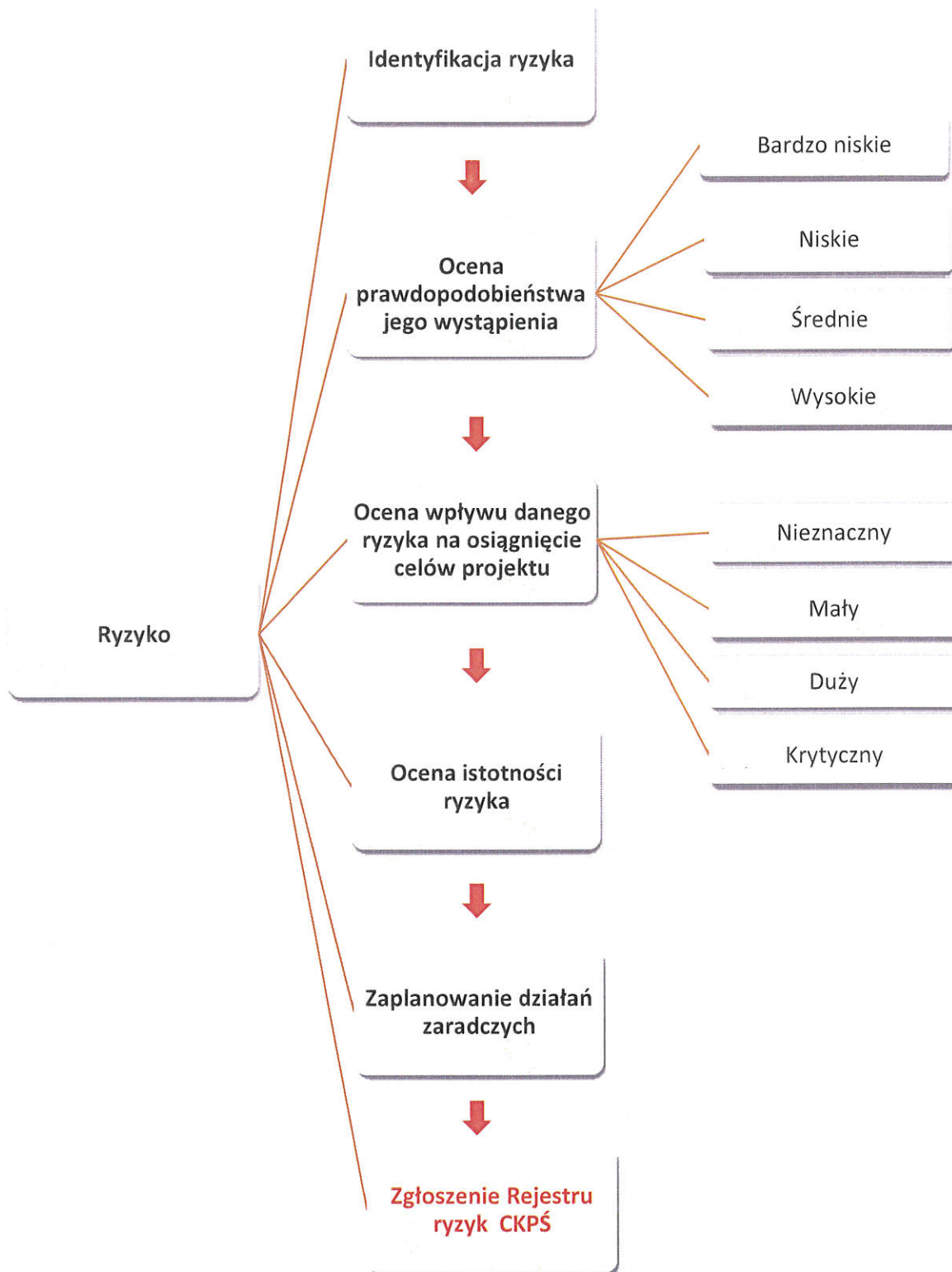
W związku z powyższym, w ramach poszczególnych projektów każde nadleśnictwo biorące w nich udział, co najmniej raz w roku powinno dokonać identyfikacji i analizy ryzyka (w grudniu na koniec roku).

W pierwszej kolejności nadleśnictwo powinno przeanalizować już istniejący Rejestr ryzyk (załącznik nr 2). W przypadku, gdy zidentyfikuje dodatkowe (nie ujęte w Rejestrze) występujące lub mogące wystąpić ryzyko związane z realizacją danego projektu, powinno określić jego wpływ na realizację celów danego projektu i prawdopodobieństwo jego wystąpienia. Oceny tej należy dokonać korzystając z Metodologii oceny ryzyka stanowiącej załącznik 1 do niniejszych Wytycznych.

Mając zidentyfikowane i ocenione ryzyko/ryzyka należy następnie zaplanować działania zaradcze, analogicznie jak zostało to zaplanowane dla ryzyk ujętych w Rejestrze.

Na koniec, listę zidentyfikowanych, ocenionych ryzyk z działaniami zaradczymi należy zgłosić do CKPŚ w celu umieszczenia ich w Rejestrze ryzyk, o ile w tym Rejestrze nie występuje lub zostały zaplanowane/wprowadzone inne niż w nim wskazane środki zaradcze.

Ścieżkę postępowania w analizie ryzyka przedstawi rys. 1.

Rys. 1 Ścieżka postępowania w analizie ryzyka

5 PRZYDATNE INFORMACJE

Mając na uwadze zapobieganie występowania ryzyka nadużyć finansowych w projekcie jak również jego minimalizowanie, wskazane jest aby pracownicy nadleśnictw zapoznali się z istotnymi, z punktu widzenia podmiotów prowadzących zamówienia publiczne oraz nadzorujących wykonanie robót i dostaw, dokumentami:

- Przewodnik OLAF skierowany do pracowników instytucji: „Wykrywanie podrobionych dokumentów w dziedzinie działań strukturalnych”
- Przewodnik OLAF skierowany do pracowników instytucji: „Identyfikowanie przypadków konfliktu interesów w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w ramach działań strukturalnych”
- Wytyczne OECD dotyczące zwalczania zmów przetargowych
- Broszura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: „Zmowy przetargowe”

Dokumenty te można znaleźć pod linkiem <https://www.pois.gov.pl/strony/przeciwdzialanie-naduzyciom> lub też:

- Podręcznik antykorupcyjny dla urzędników, opublikowany na stronie www.antykorupcja.gov.pl
- „Konflikt interesów w polskiej administracji rządowej - prawo, praktyka, postawy urzędników” – publikacja opublikowana na stronie www.antykorupcja.gov.pl
- Podręcznik OLAF pn.: „Wykrywanie podrobionych dokumentów w dziedzinie działań strukturalnych praktyczny przewodnik dla instytucji zarządzających” (<http://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guide-forged-documents-PL.pdf>)
- Wytyczne OECD dotyczące zwalczania zmów przetargowych (<http://www.oecd.org/competition/cartels/42945908.pdf>)

Ponadto na stronie CKPŚ pod linkiem:

<http://www.ckps.lasy.gov.pl/naduzycia>

jak i na stronie:

<https://www.pois.gov.pl/strony/zglaszanie-nieprawidlowosci>

opisano mechanizmy umożliwiające zgłoszenie podejrzenia zaistnienia sytuacji nadużyć finansowych.

6 ZAŁĄCZNIKI

- 1) Metodologia oceny ryzyka
- 2) Rejestr ryzyk dla projektów CKPŚ

OCENA RYZYK

1. Skala prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka

Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka		
Ocena	Punkty	Opis
Bardzo niskie	1	Prawie nigdy nie wystąpi
Niskie	2	Wystąpi rzadko
Średnie	3	Wystąpi czasami
Wysokie	4	Wystąpi często

2. Skala wpływu ryzyka na osiągnięcie celów

Wpływ na realizację celów		
Ocena	Punkty	Opis
Nieznacznym	1	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje nieznaczne zakłócenie w wykonywaniu zadań. Skutki zdarzenia można łatwo usunąć.
Mały	2	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje małą stratę posiadanych zasobów, ma negatywny wpływ na efektywność działania, jakość wykonywanych zadań. Skutki zdarzenia można usunąć.
Duży	3	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje dużą stratę posiadanych zasobów, ma negatywny wpływ na efektywność działania, jakość wykonywanych zadań. Z wystąpieniem zdarzenia wiąże się trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
Krytyczny	4	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje poważną stratę zasobów lub uszczerbek mający krytyczny wpływ na realizację kluczowych zadań i osiągnięcie założonych celów. Z wystąpieniem zdarzenia wiąże się długotrwały i trudny proces przywracania stanu poprzedniego.

3. Ocena istotności ryzyka (brutto) jest prowadzona w oparciu o poniższy wzór:

$$X \cdot Y = Z$$

Gdzie:

X – punkty oceny prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka (patrz pkt. 1)

Y – punkty oceny wpływu ryzyka na osiągnięcie celu (patrz pkt. 2)

Z - punkty oceny istotności ryzyka

4. Stosowane mechanizmy kontrolne – opis mechanizmów kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanym rodzajom ryzyka.
5. Ślad audytowy – dokument potwierdzający stosowanie mechanizmu kontrolnego.
6. Skuteczność mechanizmu kontrolnego
Należy ocenić skuteczność mechanizmu w łagodzeniu zidentyfikowanego ryzyka (**wysoka, średnia lub niska**).
Jeśli nie ma dowodów na funkcjonowanie mechanizmu kontrolnego, lub jeśli nie są one weryfikowane (np. brak zasady dwóch par oczu), ocena skuteczności powinna być niska (z wyjątkiem sytuacji gdy brak weryfikacji i śladu audytowego wynika ze specyfiki narzędzia kontrolnego).
Przyjmuje się, że jeśli nie ma dowodów na przeprowadzenie kontroli, nie można jej weryfikować. W każdym przypadku Zespół przeprowadzający analizę powinien opisać sposób określenia skuteczności mechanizmu kontrolnego, w taki sposób by pozostawić odpowiedni ślad audytowy.

Poziomy skuteczności mechanizmu kontrolnego

Skuteczność	Opis
Niska	- mechanizm został uregulowany w dokumentach wewnętrznych, - istnieją ślady audytowe - mechanizm jest stosowany powszechnie lub na próbie - zidentyfikowano zdarzenia związane z ryzykiem
Średnia	- mechanizm został uregulowany w dokumentach wewnętrznych, - istnieją ślady audytowe - mechanizm jest stosowany na próbie - nie zidentyfikowano zdarzenia związanego z ryzykiem
Wysoka	- mechanizm został uregulowany w dokumentach wewnętrznych, - istnieją ślady audytowe - mechanizm jest stosowany powszechnie - nie zidentyfikowano zdarzeń związanych z ryzykiem

Rejestr ryzyk

Lp.	Opis zakwalifikowanego ryzyka	Data realizacji ryzyka (termin do czerwca 2019)	Przewidywalność (wartość)	Wpływ (wartość)	Istotność ryzyka (wartość)	Stosowne mechanizmy kontroli (zakładowe / przewidziane)	Szacowane mechanizmy kontrolnego	Przewidywalność (wartość)	Wpływ (wartość)	Istotność ryzyka (wartość)	Ryzyko produkcyjne/akceptowalny poziom istotności ryzyka (wartość - 8)			
											Wyraźności ryzyka	Konieczność podjęcia działań	Termin podjęcia działań	Skutki wystąpienia ryzyka
1	Ryzyko zmiany przetargowej	01-09-2017	2	3	6	<p>Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadzorczo finansowych w projekcie (nadzorczo/skps.lasy.gov.pl), informowanie przez stronę internetową CKPS o istnieniu systemu sygnalizowania nadzorczo prowadzonego przez IZ.</p> <p>Zapoznanie pracowników CKPS oraz pracowników jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach z wyłączeniem OECD dla zwalczania zmian przetargowych.</p> <p>Do ustalenia oceny wyboru wykonawcy, funkcjonująca w jednostkach LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, tj. Komisja Przetargowa i Klientów.</p> <p>Zamówiającego.</p> <p>Wysoki poziom przejrzystości w udzielaniu zamówień, w tym: publikacja w wszystkich istotnych informacjach na temat zamówienia.</p> <p>Transparentność procesu otwierania ofert, oraz stosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa i monitorowania ofert.</p> <p>Przekazanie do jednostek LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, głównych założeń polityki przewidzianej nadzorczo finansowych.</p> <p>Prowadzenie harmonogramów, postępowań przetargowych dla projektów, oraz ich bieżąca aktualizacja na podstawie nadawanych przez jednostki LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, informacji oraz skanów dokumentów dot. postępowań przetargowych.</p>	niska	-3	-1	2	<p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS), informacja mailowa do wszystkich pracowników CKPS (01.06.2016 r.). Pisno do jednostek LP, upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach.</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Protokół z postępowania wraz z załącznikami</p> <p>Wydruk ze strony internetowej lub wydruk z korespondencji mailowej</p> <p>Protokół z postępowania wraz z załącznikami</p> <p>Pisno do jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach.</p> <p>Harmonogramy postępowania przetargowych oraz skanów dokumentacji dot. postępowań przetargowych.</p> <p>Określenie aktualizacja harmonogramów, postępowań przetargowych</p>	niska	niska	niska
2	Ryzyko zastąpienia materiałów na inne, gorzej jakości	01-09-2017	2	3	6	<p>Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadzorczo finansowych w projekcie (nadzorczo/skps.lasy.gov.pl) i informowanie przez stronę internetową CKPS o istnieniu systemu sygnalizowania nadzorczo prowadzonego przez IZ.</p> <p>Wykonanie i udzielenie realizacji i odbiorze prac inspekcyjnych nadzoru (w przypadku wymaganych pracach)</p> <p>Zawieszenie i przekazanie jednostkom Podległym Wydziału Projektu zawierających w tym: i załącznik dot. sposobu prowadzenia prac, wyboru materiałów.</p>	niska	-3	-1	2	<p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Wpisy inspektora nadzoru w dzienniku budowy</p> <p>Podpisanie przez inspektora nadzoru protokoły odbioru robót</p> <p>Decyzja Dyrektora Generalnego LP nr 552 z dnia 25.11.2006 r.</p> <p>Owiadczenie członków Komisji Przetargowej o braku konfliktu interesów z potencjalnymi wykonawcami</p>	niska	wysoka	niska
3	Ryzyko konfliktu interesów	01-09-2017	3	2	6	<p>Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadzorczo finansowych w projekcie (nadzorczo/skps.lasy.gov.pl) i informowanie przez stronę internetową CKPS o istnieniu systemu sygnalizowania nadzorczo prowadzonego przez IZ.</p> <p>Zapoznanie pracowników CKPS oraz pracowników jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach, z podległymi CBA w zakresie konfliktu interesów.</p> <p>Przeanalizowanie rejestru umów i ankiet, zawartych w projektach, oraz przedłożenie skanów umów i ankiet w CKPS.</p> <p>Określenie wartości zamówień na poziomie całego projektu, co zapobiega sformułowaniu przedmiotem zamówień oraz zapewnieniu transparentności procedury udzielania zamówień (tj. w zakresie przetargów publicznych) i zachowanie zasady konkurencyjności.</p> <p>Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadzorczo finansowych w projekcie (nadzorczo/skps.lasy.gov.pl) i informowanie przez stronę internetową CKPS o istnieniu systemu sygnalizowania nadzorczo prowadzonego przez IZ.</p> <p>Zapoznanie pracowników CKPS oraz pracowników jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w ramach projektów, z podległymi antykorupcyjnym CBA.</p> <p>Zapoznanie pracowników CKPS oraz jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków z treści dokumentów OLAF pn. "Wykrywanie podrobionych dokumentów [...]".</p> <p>Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadzorczo finansowych w projekcie (nadzorczo/skps.lasy.gov.pl) i informowanie przez stronę internetową CKPS o istnieniu systemu sygnalizowania nadzorczo prowadzonego przez IZ.</p> <p>Zadawanie zadań podległym</p> <p>bezpłatności osób wykonujących czynności w ramach postępowania, w tym głównie na etapie przygotowania dokumentacji przetargowej.</p> <p>Wielokrotna weryfikacja dokumentów, przed ich przedaniem do zatwierdzenia do realizacji.</p> <p>Stosowanie SLP - w spójnego systemu księgowego dla wszystkich jednostek LP, w których osoby uprawione mają wgląd w sposób księgowania poszczególnych wydatków</p>	niska	-2	-1	1	<p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Rejestr umów i ankiet, zawartych w projektach, oraz przedłożenie skanów umów i ankiet w CKPS</p> <p>Harmonogramy postępowań przetargowych</p> <p>Poinformowanie jednostek LP, w czasie szkoleń o wartości zamówień na poziomie całego projektu</p> <p>Materiały szkoleniowe</p> <p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS), informacja mailowa do wszystkich pracowników CKPS (01.06.2016 r.). Pisno do jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach.</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Pisno do jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w projektach.</p> <p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Owiadczenie członków Komisji Przetargowej o braku konfliktu interesów z potencjalnymi wykonawcami</p> <p>System weryfikacji dokumentów, opisany w Podległym Wydziale Projektów</p> <p>SLP</p>	niska	niska	niska
4	Ryzyko kradzieży	01-09-2017	3	2	6	<p>Zapoznanie pracowników CKPS oraz pracowników jednostek LP upoważnionych do ponoszenia wydatków w ramach projektów, z podległymi antykorupcyjnym CBA.</p>	niska	-1	-1	2	<p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p>	niska	niska	niska
5	Ryzyko błędów dokumentów	01-09-2017	2	3	6	<p>Funkcjonowanie systemu sygnalizowania nadzorczo finansowych w projekcie (nadzorczo/skps.lasy.gov.pl) i informowanie przez stronę internetową CKPS o istnieniu systemu sygnalizowania nadzorczo prowadzonego przez IZ.</p> <p>Zadawanie zadań podległym</p> <p>bezpłatności osób wykonujących czynności w ramach postępowania, w tym głównie na etapie przygotowania dokumentacji przetargowej.</p> <p>Wielokrotna weryfikacja dokumentów, przed ich przedaniem do zatwierdzenia do realizacji.</p> <p>Stosowanie SLP - w spójnego systemu księgowego dla wszystkich jednostek LP, w których osoby uprawione mają wgląd w sposób księgowania poszczególnych wydatków</p>	niska	-1	-1	2	<p>Polityka przewidziana nadzorczo finansowych (CKPS)</p> <p>Strona w w. skps.lasy.gov.pl</p> <p>Owiadczenie członków Komisji Przetargowej o braku konfliktu interesów z potencjalnymi wykonawcami</p> <p>System weryfikacji dokumentów, opisany w Podległym Wydziale Projektów</p> <p>SLP</p>	niska	niska	niska